

Piirrat voittivat kutsukilpailun Kuopion tuomiokirkon seurakuntatiloista

(julkaistu AU 2/2005)

Kuopion Evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän tuomiokirkon seurakuntatilat sijaitsevat erillään kirkonmäestä. Seurakunta on tutkinut vaihtoehtoja sijoittaa tiloja kirkon mäelle maan alaisiin tiloihin sekä ratkaista kirkon käyttöön liittyviä liikkumista ja pysäköintiä koskevia ongelmia. Keväällä 2004 seurakunta päätti järjestää tilojen suunnittelemiseksi arkkitehtuurikilpailun.

Kilpailuun kutsuttiin 5 toimistoa: Arkkitehtitoimisto Helander–Leiviskä Helsingistä, Arkkitehtitoimisto Pirkko ja Pekka Piirta Espoosta, Arkkitehtuuritoimisto Sapanen–Svärd Helsingistä, Arkkitehtuuritoimisto Riitta Korhonen Kuopiosta ja Arkkitehtitoimisto Qvim arkkitehdit Kuopiosta.

Kilpailun sisältö ja tavoitteet

Kilpailulla haettiin ratkaisuja ensisijaisesti tuomiokirkon toimintaan liittyvien kokoustilojen sijoittamiseen kirkonmäelle tuomiokirkon välittömään yhteyteen. Ratkaisun tuli tarjota mahdollisimman hyvät mahdollisuudet liikuntarajoitteisten henkilöiden liikkumiseen kirkon ja seurakuntatilojen välillä sekä katuverkosta kirkkoon. Tuomiokirkon kaupunkikuvallisesta merkityksestä oli mukana museoviraston lausunto sekä kaupungin virkamiesten näkemys. Kilpailun tarkoitus oli tutkia lisärakentamisen mahdollisuus, nykyistä kaupunkikuvaa arvostaen ja rikastuttaen. Tilaohjelma käsitti seurakunnan kokous-, kerho- ja musiikkituloja sekä niihin liittyviä aputiloja sekä teknisiä tiloja yht. noin 700 m². Autopaikkoja vaadittiin 6-8 kappaletta.

Yleistä kilpailusta

Ehdotuksia kilpailuun saatiin määrääjassa poikkeuksellisesti seitsemän. Koska kilpailuohjelma ei kieltänyt useampien ehdotusten tekemistä, hyväksyttiin kaikki ehdotukset arvosteltaviksi.

Ehdotukset osoittavat, että seurakuntatiloille on löydettävissä useita erilaisia sijoitusvaihtoehtoja. Myös osittain maanpäällinen toteutus katsottiin ehdotusten perusteella mahdolliseksi. Varsinkin Vuorikadun puoleinen tontin osa soveltuisi myös kaupunkimaiseen rakentamiseen. Palkintolautakunta piti ehdotusten tasoa korkeana ja totesi kilpailun valottaneen vaihtoehtoja onnistuneesti.

Ratkaisu

Kuopion tuomiokirkko seisoo rännikatujen risteyksessä tilavalla terassillaan, jota poikkeuksellisen komeat kivimuurit tukevat. Se ja edessä oleva hyvin hoidettu Snellmaninpuisto muodostavat Kuopion ruutukaavan rauhoittavan ja selkeän keskuksen. On ymmärrettävää, että tällaiseen täydellisyyteen puuttuminen koskettaa jokaisen kuopiolaisen tunteita.

Kaikki kutsutut arkkitehtitoimistot ymmärsivät vaateliaan ja aran tilanteen. Ehdotuksissa seurakuntatiloja sovitettiin kolmen eri kadun - Kuninkaankadun, Kauppakadun ja Vuorikadun - varrelle. Palkintolautakunta ei pitänyt kuitenkaan vaikuttavan, Kuninkaankadun puoleisen kivimuurin puhkaisemista porttiaukon mahdollisena. Vuorikadun varressa ja sen ja Kauppakadun kulmauksessa todettiin myös osittainen maanpäällinen rakentaminen mahdolliseksi. Kirkon symmetrinen sijainti kaupunkirakenteessa ja terassillaan houkutteli myös symmetrisiin ratkaisuihin. Tämä olisi kaupunkirakenteen kannalta ollut toivottavaa, mutta sen seurauksena yhteys kirkkoon olisi käynyt kuorin kautta, mitä ei pidetty mahdollisena. Kilpailuehdotuksista löytyi esimerkkejä liittymisestä ristikirkon kaikkiin neljään sakaraan. Parhaana pidettiin kuitenkin liittymistä tornisakaraan, kirkon pääsisäänkäyntiin. Näin liikenne seurakuntatiloihin ei häiritse jumalanpalvelusta ja kirkollisten toimitusten normaalia kulkua. Monissa ansiokkaissa ehdotuksissa yhteys kirkkoon muodostui ongelmaksi - se johti pitkiin yksitoikkosiin yhdyskäytäviin maan alla.

Voittajaksi löytyi ehdotus, jossa yhdyskäytävä on onnistuttu karsimaan olemattomiin. Voittajan kritiikissä kirjoitettiin mm. seuraavaa: Ehdotuksen uudet tilat sijoittuvat tuomiokirkkokorttelin koillisnurkkaan. Toiminnot ratkaistaan yksinkertaisesti, selkeästi ja vaikuttavasti. Sisäänkäynti tapahtuu kahden vaatimattoman muuriaukon kautta Kauppakadun suunnasta. Uusien tilojen olemassaolosta kertovat vain muutamat kattoikkunat kirkon pihatasossa.

Yleisösisäänkäynti muodostaa vaikuttavan tilasarjan. Vaatimattoman muuriaukon jälkeen tullaan pienelle pihalle, josta astutaan pitkään eteishalliin. Hallin katon halkaisee pitkä kattoikkuna, jonka näkymää hallitsee tuomiokirkon torni. Vaikutus on voimallinen. Käytävämainen halli johtaa kirkon pääsisäänkäynnille, tornipäädyn eteishalliin. Halli ja sen torninäkyvät ovat uusien toimitilojen selkäranka. Siihen avautuvat lasiseinien kautta kaikki tärkeät yleisötilat: seurakuntasali, musiikkisali ja kerhotila. Ne saavat myös luonnonvalonsa eteishallin kattoikkunan kautta. Kaikki kolme päätilaa voidaan yhdistää liukuseinin toisiinsa. Ne voidaan myös avata aulaan liukulasiseinien avulla. Aulan umpiseinää kalustaa pitkä vitriinikaappien rivi. Ne muodostavat kirkkomuseon. Suunnitelma on selkeästi ajateltu ja arkkitehtonisesti yksinkertainen ja vaikuttava. Se tekee kirkon ja seurakuntatilojen yhteydestä elämyksen. Mielenkiintoisella tavalla ehdotuksen yksinkertaiset keinot ovat sukua tuomiokirkon eleettömälle monumentaalisuudelle.

Palkintolautakunta päätti yksimielisesti valita voittajaksi ehdotuksen "Valoviiva", tekijät ovat Pekka Piirta, Petri Piirta ja Pirkko Piirta, arkkitehdit SAFA. Avustajana Riku Piirta, arkkitehti SAFA. Muita ehdotuksia ei asetettu paremmuusjärjestykseen.

Palkintolautakuntaan kuuluivat seurakuntayhtymän nimeäminä kirkkovaltuuston puheenjohtaja Pirkko-Liisa Piironen, tuomiorovasti Matti Järveläinen, urkuri Eero Väättäinen, 2. kappalainen Ilpo Rannankari, kiinteistöpäällikkö Martti Sutinen, rekisteripäällikkö DI Taisto Toppinen ja ylläpidonmestari Pentti Knuuttila. Kuopion kaupungin nimeämänä kaupunginarkkitehti Eero Koivisto ja kaavoitusarkkitehti Leo Kosonen. SAFAn kilpailuvaliokunnan nimeämänä oli professori Simo Paavilainen. Puheenjohtajana toimi Pirkko-Liisa Piironen ja sihteerinä arkkitehti Kimmo Ruotsalainen.